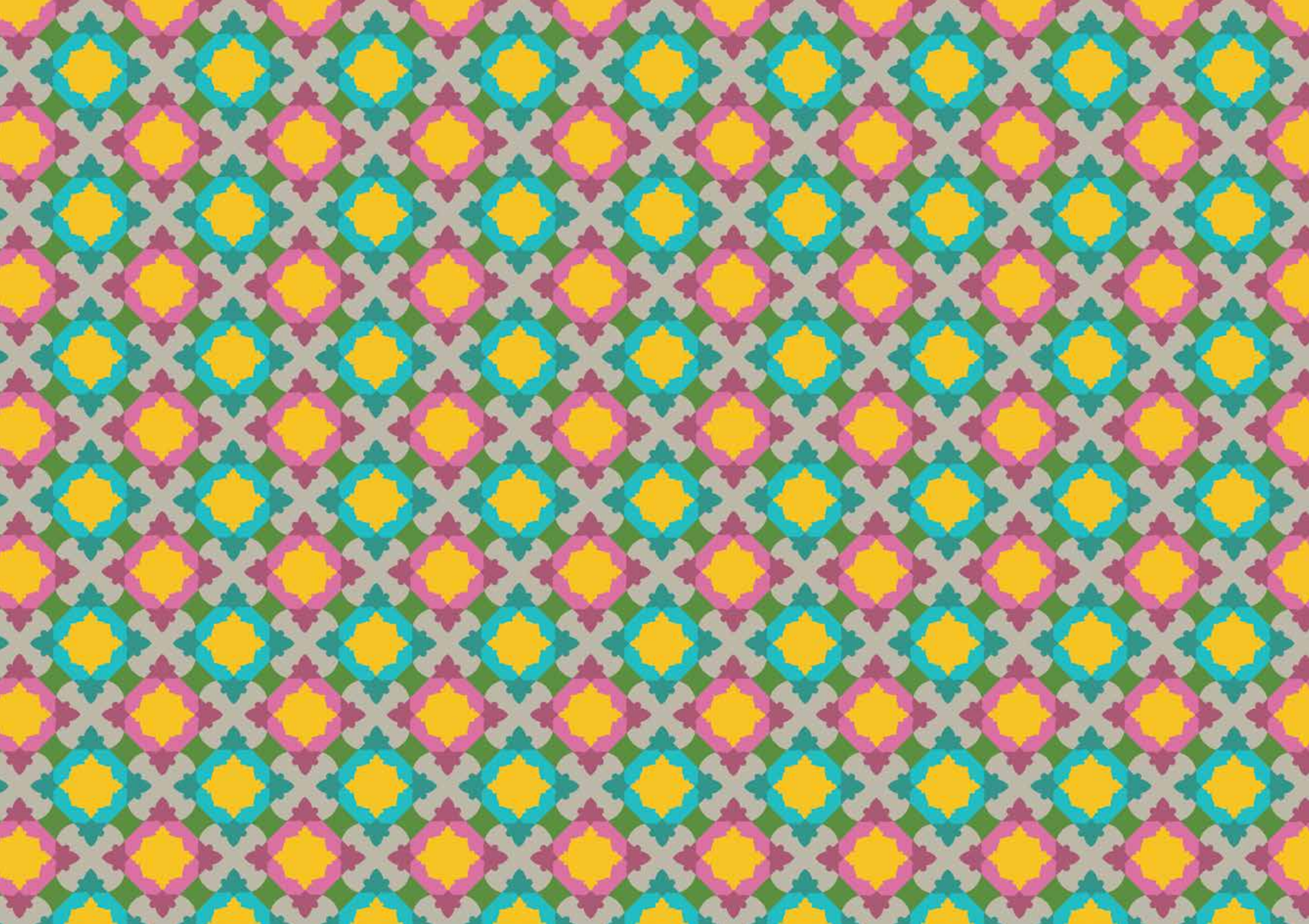

**Modernisme
d'estiueig**
Vallès Oriental

Cardedeu

Realització del projecte

Mood

Coordinació editorial

Ricard Regàs

Direcció d'art

Sergio Juan

Textos

Ricard Regàs, Àlex Blancafort

Disseny i maquetació

Rosa Rodríguez

Fotografies

Ricard Regàs
Ciro Frank Schiappa
Consell Comarcal del Vallès Oriental
Manel Cuesta
Ricardo de la Riva
Ajuntament de Cardedeu-Museu-
Arxiu Tomàs Balvey
Ajuntament de la Garriga

Agraïments

Núria Nadal i Carme Rodríguez
(Consell Comarcal del Vallès Oriental)
Maria Teresa Bada (Ajuntament de
l'Ametlla)
Teresa Blanch (Museu-Arxiu Tomàs
Balvey)
Anna Asbert (Ajuntament del Figaró-
Montmany)
Enric Costa i Neus Díez (Ajuntament
de la Garriga)
Josep Muntal (Museu de Granollers)
Àurea Diéguez (Ajuntament de
Granollers)
Lluís Cuspinera (correcció)
Cinta Cantarell
Núria Latorre (Casa Barbey)
Cristina Viader (Granja Viader)
Enriqueta Viader (Granja Viader)
Sebastià Astorgo (Can Cuyàs)
Ramon Mestre (Can Mestre)

Barcelona és reconeguda avui com la capital mundial del Modernisme. Bona part del prestigi cultural i turístic de la capital catalana es deu a la imaginació d'Antoni Gaudí, Josep Puig i Cadafalch, Lluís Domènech i Montaner i altres grans arquitectes del moviment, i al mecenatge dels industrials que els van contractar. Però l'àmbit del Modernisme ultrapassa àmpliament els límits del cap i casal, ja que és, en essència, una manifestació obertament catalana, nascuda de la reivindicació del fet nacional a través del respecte per la tradició i de la cerca de la modernitat. Gràcies al fenomen de l'estiueig, que en aquella mateixa època va atraure molts industrials i prohoms barcelonins al Vallès Oriental pel paisatge, la tranquil·litat i els aires saludables, la comarca és avui dipositària d'una considerable porció d'aquest patrimoni modernista de valor incalculable. Entre els últims anys del segle XIX i les primeres dècades del XX, ciutats com Granollers i viles com l'Ametlla, Cardedeu, Figaró-Montmany i la Garriga van haver de dissenyar plans d'eixample del seu nucli urbà per absorbir la demanda de terrenys per construir-hi torres de vacances. Durant l'estiu, l'atmosfera rural que respiraven aquests municipis vallesans es transformava en un escenari ple d'elegància i ostentació davant d'un decorat extraordinari: una extensa mostra de l'arquitectura de moda, concebuda per exercir una doble funció: donar la màxima comoditat als residents i exhibir la fortuna de l'amo. Avui tot aquest patrimoni, vestigi d'una època daurada, converteix aquestes viles en autèntiques joies de la nostra cultura que mereixen ser assaborides amb un passeig tranquil.

El Vallès Oriental

Situat en alguns punts a menys de cinc quilòmetres de la costa mediterrània, el Vallès Oriental és la cinquena comarca més poblada de Catalunya i la quinzena quant a superfície. La seva ubicació al nord de Barcelona, a la depressió prelitoral, la converteix en un important nucli de comunicacions entre França i les comarques de Girona, i la capital catalana, les comarques de Tarragona i la resta de la península. Aquest fet ha contribuït decisivament en la conformació d'una història fèrtil i una herència cultural rica.

Una geografia molt diversa

El Vallès Oriental és, en essència, un tram de la depressió prelitoral catalana –una llarga i àmplia vall paral·lela al mar– i les muntanyes que l'envolten. La comarca s'estén de nord a sud des de la falda solana del Montseny i dels cingles de Bertí fins a l'obaga de les serralades de Marina, el Montnegre i el Corredor, amb la plana vallesana pròpiament dita situada al mig d'aquestes unitats de relleu.

Al nord-oest, el riu Congost forma una profunda gorja entre el Montseny i els cingles de Bertí i origina el Besòs a partir de la confluència amb el Mogent, que neix a la serralada del Corredor. L'altre gran flux fluvial del Vallès Oriental és la Tordera, que neix al Montseny, recorre la comarca en direcció cap al nord i desemboca al mar després d'atravessar el Maresme. A l'extrem nord-oest, diversos municipis de la demarcació pertanyen al Moianès, una subcomarca orientada cap a la conca del Llobregat que conserva marcadament singularitats.

El clima és mediterrani, sec i temperat, amb pics de pluviositat al Montseny. A l'estiu, la marinada suavitza la calor procedent de l'interior, mentre que a l'hivern s'hi origina sovint el fenomen de la inversió tèrmica, pel qual les valls registren temperatures més baixes que les zones muntanyoses.

Quant a vegetació, el Vallès Oriental

és una zona de trànsit entre els ambients mediterranis humits propis de comarques més septentrionals, com la Selva, i els territoris de flora de secà, com el Vallès Occidental o el Bages. A les zones naturals més baixes hi predominen els alzinars amb sotabosc de marfull a la solana i els boscos d'arbres caducifolis a les obagues. Als sectors més elevats s'hi poden trobar zones de roure martinenc amb sotabosc de boix i, encara més amunt, fagedes i boscos de roure de fulla gran. Són ecosistemes singulars i característics de la comarca la fageda de Santa Fe del Montseny i l'avetosa del turó de l'Home.

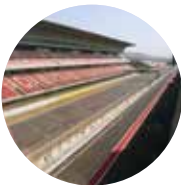
Comunicacions i contrast demogràfic

El relleu i la situació del Vallès Oriental han fet de la comarca un lloc tradicional de pas i d'assentament d'incomptables comunitats humanes al llarg dels segles i mil·lennis. Fa més de 2.000 anys, els romans hi van traçar la Via Augusta, al voltant de la qual s'hi van anar fundant durant l'Edat Mitjana la major part de les poblacions que avui aporten gran poder demogràfic a la comarca malgrat mantenir vastes extensions de zones naturals poc poblades i de gran valor ambiental.

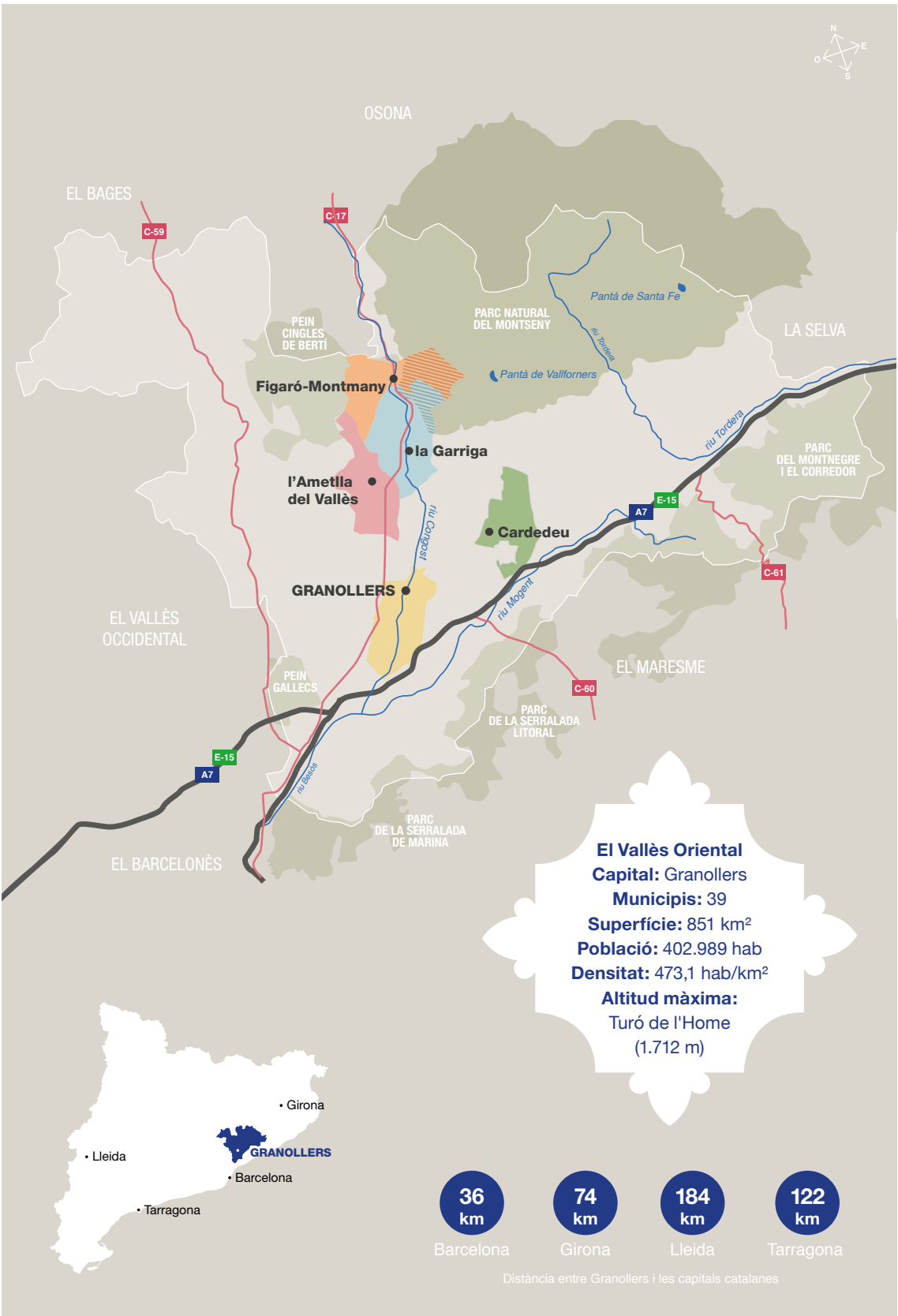
Amb el pas del temps, l'activitat econòmica ha anat girant des de l'agricultura i la ramaderia tradicionals fins a la indústria i els serveis, dominants en l'actualitat.

La fageda de Santa Fe del Montseny és un dels ecosistemes més coneguts del Vallès. Els colors de la tardor la converteixen en un dels grans atractius de la comarca.

Situat als termes de Montmeló, Parets del Vallès i Granollers, el Circuit de Barcelona-Catalunya és una de les principals infraestructures de la comarca i un gran pol de desenvolupament.

El fenomen de l'estiueig

A la segona meitat del segle XIX, la convergència d'una sèrie de valors naturals i circumstàncies sobrevingudes va convertir el Vallès Oriental en un dels principals focus d'un nou fenomen social: l'estiueig. Les famílies de la burgesia barcelonina i d'altres nuclis catalans, enriquides amb els beneficis de la Revolució Industrial, van triar la comarca per escapar durant els mesos d'estiu dels aires contaminats de la metròpoli i competir en opulència amb la construcció d'esplèndides torres a les viles del Vallès Oriental.

La nova burgesia

Tot i que tardana respecte de les grans potències europees, la Revolució Industrial va arribar amb força a Catalunya cap a la tercera dècada del segle XIX amb la instal·lació a Barcelona de les primeres fàbriques tèxtils mogudes amb la força del vapor i la construcció de les primeres colònies industrials a les ribes dels principals rius del territori.

Aquest procés, que va transformar l'economia catalana de dalt a baix en pocs decennis, va provocar l'eclosió d'una nova classe social: la burgesia industrial. Aviat, un selecte nucli d'emprenedors va amassar grans fortunes i va aconseguir una considerable influència no tan sols en l'àmbit econòmic, sinó també en el social, polític i cultural.

Arran d'aquesta nova posició, molts empresaris i professionals liberals enriquits van llançar-se a imitar les formes aristocràtiques tradicionals de

la noblesa. Això incloïa la construcció o reforma integral d'una casa amb jardí en un entorn rural, versió burgesa dels vells castells i palaus senyorials.

Salut i aigües termals

Per situació i geografia, el Vallès Oriental era un lloc ideal per construir-s'hi una torre d'estiueig. Els paisatges idíl·lics i els aires saludables se sumaven al prestigi dels balnearis de la Garriga i Caldes de Montbui, contrapunt de l'ambient insà de la Barcelona de l'època, plena de fàbriques i focus de greus epidèmies.

A partir de mitjan segle XIX, a més, les noves carreteres i línies de ferrocarril van facilitar el desplaçament de les famílies amb tren o –ja entrat el segle XX– amb automòbil. La presència dels estiuejants va contribuir decisivament a la modernització d'aquestes viles, que aviat van poder comptar amb serveis com l'aigua corrent, l'electricitat o el clavegueram.

Quan arribaven les vacances, la colònia d'estiuejants –així es coneixia el conjunt de famílies arribades des de Barcelona i altres punts de Catalunya– canviava el ritme de les tranquil·les viles del Vallès Oriental. Allà es trobaven i feien vida social amb amics i coneguts de la seva mateixa condició.

El calendari de vacances

■ Finals de maig

El servei desa la roba d'hivern de la casa de ciutat (mantes, catifes, tapisseries i velluts) i es desplaça a la torre d'estiueig per veure'n l'estat i netejar a fons.

■ Principis de juny

El servei prepara les maletes i baguls amb la roba d'estiu de la família i tot el material necessari: vaixelles, roba de casa, joguines, ràdios i gramols...

■ De Sant Joan a la Mare de Déu del Carme

Entre finals de juny i principis de juliol, la família i el servei es desplaçaven a la torre. El pare de família normalment es quedava unes setmanes més a la ciutat.

■ L'agost

Era el mes de les festes majors, els balls, els aplecs i les excursions.

■ Setembre i octubre

A finals d'estiu o entrada la tardor, la família tornava a la casa de la ciutat. Part del servei ja s'havia avançat per preparar el retorn.

Els estiuejants feien vida social als casinos, les places i passejos dels pobles i els salons i jardins de les torres

La torre d'estiueig

El moviment urbanístic de les ciutats-jardí va néixer a l'Anglaterra del XIX com a reacció higienista contra el greu deteriorament de les condicions de vida arran de la Revolució Industrial. Pocs decennis més tard, el model va servir d'inspiració per als eixamples que van haver de projectar diversos municipis del Vallès Oriental per respondre a la demanda de terrenys per construir-hi cases d'estiueig per a les famílies riques. Era així com naixia la 'torre', símbol de la segona residència a Catalunya.

La vida urbana i la vida rural

Quan, a principis del segle XX, notables barcelonins com el doctor Andreu –famós per les pastilles contra la tos–, Eusebi Güell –mecenes de Gaudí– o Montserrat de Casanovas projectaven respectivament les ciutats jardí de l'avinguda del Tibidabo, el Park Güell o la font d'en Fargues, al Vallès Oriental, a altres indrets de Catalunya ja feia anys que es construïen cases d'estiueig d'acord amb aquesta filosofia urbanística que procurava combinar els avenços de modernitat urbana i els avantatges de la vida rural. La torre aïllada amb jardí era el tipus d'habitatge més adequat per a les necessitats familiars i socials dels estiuejants, tot i que molts van optar per models alternatius, com la reforma d'antigues masies o de cases entre mitgeres situades al centre del poble. Alguns propietaris locals van aprofitar la moda per construir cases d'aquest tipus als terrenys familiars i llogar-les a barcelonins que no tenien prou capacitat econòmica per edificar, reformar o adquirir una casa de propietat, però volien gaudir de la vida social que s'originava al voltant del fenomen i aprofitar les relacions per millorar la seva posició professional.

Espais públics i espais privats

Envoltades de jardí, integrades per una planta baixa, un pis i golfes –nivells als quals s'hi sumava sovint un soterrani– i coronades per una torre que va acabar donant nom a tot l'edifici, les cases d'estiueig estaven dissenyades per respondre a les necessitats de les famílies burgeses de l'època i s'estructuraven d'acord amb el doble ús que se'n feia: d'una banda, hi havia d'haver una sèrie d'espais públics aptes per desenvolupar-hi les activitats socials que l'amo promovia amb la intenció d'ostentar la seva riquesa i fomentar els contactes que afavorissin els seus negocis; de l'altra, la casa havia de comptar amb els espais privats que permetessin compartir els moments més íntims amb la família. Habitualment, els baixos i el jardí es dedicaven a la vida social. Per aquesta raó, les estances més profusament decorades acostumaven a ser el rebedor, els salons i el menjador de la planta baixa. La primera planta acollia els dormitoris i podia incorporar una sala per a les reunions estrictament familiars. Les golfes i el soterrani incloïen les habitacions i el menjador del servei, la cuina de la casa, els safarejos, el celler i el rebost.

El personal de servei –en alguns casos reclutat entre la mateixa població local– jugava un paper cabdal en l'organització de la torre d'estiueig i, de fet, ocupava gairebé tanta superfície a la casa com la família a la qual servia. Així, al soterrani i les golfes s'hi desenvolupava una vida paral·lela amb il·lusions i preocupacions molt diferents de les que podien sentir-se a les plantes nobles de la casa.

La casa es dividia en una zona pública on els propietaris rebien els convidats i una zona privada on feia vida la família

Golfes

Aquesta gran estança sota la coberta s'usava per estendre-hi la roba i com a magatzem, i podia incloure habitacions per al servei.

Torre mirador

Era l'element culminant de la casa i contenia els dipòsits de l'aigua, per tal que l'habitatge disposés de pressió per gravetat.

Terrasses

Eren accessibles des dels dormitoris principals de la casa i solien estar orientades al sol.

Primera planta

Planta baixa

Semisoterrani

Semisoterrani

S'hi accedia per una porta secundària, oberta a la façana del darrere, i sobresortia un o dos metres per damunt del nivell del terreny, per tenir llum natural. Solia albergar les habitacions i el menjador del servei, així com la cuina, el celler, el rebost i el safareig.

Jardí

Podia dividir-se en un sector més gran, davant de la façana principal, on els amos rebien les visites, i un de més petit, al darrere, on jugaven els menuts de la família. La tanca que l'envoltava era prou baixa perquè els vianants poguessin observar-lo des del carrer.

Planta baixa

S'hi entrava a través d'un gran rebedor que albergava les escales als altres nivells de la casa i distribuïa a les estances de la part pública: un o més salons –algun es reservava per fumar-hi–, un despatx-biblioteca i el menjador. Les cases més grans podien incloure una capella.

Primer pis

Les escales procedents de la planta baixa solien conduir a una sala distribuïdor que comunicava amb els dormitoris i els banys. L'habitació principal es destinava als propietaris i solia tenir accés a una terrassa. Els fills s'agrupaven per edats o sexes.

El Modernisme i el Noucentisme

Gràcies a la febre de l'estiueig, diverses viles del Vallès Oriental són avui un lloc ideal per comprendre l'evolució de l'arquitectura des de l'últim terç del segle XIX fins a la Guerra Civil. Tot i que els pioners del fenomen van recórrer a l'eclecticisme –el moviment que combinava els diferents estils històrics–, als tombants del segle van imposar-se les formes trencadores del Modernisme, que al llarg dels anys van anar evolucionant en rigor, simetria i classicisme fins a arribar a les propostes estètiques del Noucentisme.

Modernisme: el triomf de l'heterodòxia

L'evolució de l'eclecticisme al Modernisme i des d'aquest estil fins al Noucentisme no va significar un trencament radical, sinó una evolució natural. En l'arquitectura dels primers modernistes, com Gaudí o Domènech i Montaner, hi ha nombroses influències historicistes heretades del període anterior i moltes obres dels anys 10 són difícils de situar estèticament per la pervivència d'elements modernistes dins d'estructures noucentistes. Tant un estil com l'altre, però, tenen un seguit de trets característics. El Modernisme va néixer amb la doble i aparentment voluntat contradictòria de recuperar les tradicions constructives perdudes i de portar l'arquitectura catalana cap a la modernitat europea. Així no és estrany que juntament amb la reivindicació de materials tradicionals com el maó, la ceràmica, els vitralls o el ferro forjat i de tècniques com l'estucat o la volta catalana, els arquitectes modernistes introduïssin les columnes de ferro colat o l'ús de noves estructures com l'arc catenari, sempre amb un predomini clar de l'assimetria i de les línies corbes i sinuoses.

Tot i les diferències estilístiques, el Modernisme i el Noucentisme comparteixen la reivindicació de les arts i els oficis tradicionals en la decoració de les construccions.

Noucentisme: el retorn a la norma

Tot i que les formes modernistes van perviure fins ben entrats els anys 20, ja a finals del primer decenni del segle XX alguns arquitectes van començar a manifestar un cert cansament de l'estètica heterodoxa del Modernisme i van preconitzar el retorn a les estructures clàssiques grecoromanes i renaixentistes com a paradigma de la norma, del rigor i del que ells consideraven "l'obra ben feta". Aquesta nova forma de pensar va plasmar-se en l'ús de recursos classicistes –com frontons, columnes adossades i balustrades– i de tècniques com l'esgrafià, que s'aplica en moltíssimes façanes de l'època amb motius vegetals o geomètrics.

A les viles del Vallès Oriental, el pas del Modernisme al Noucentisme no es percep com un trencament, sinó com una evolució

Manuel Joaquim Raspall, l'arquitecte del Vallès

1877-1937

1877

El 24 de maig neix a Barcelona, fill d'un indiano i d'una pubilla de la Garriga.

1903

Reforma la Casa Mayol, el mas de la seva mare a la Garriga.

1904

Acaba la carrera. És nomenat arquitecte municipal de Cardedeu. Projecta l'Alqueria Cloèlia, a Cardedeu, la Casa Clapés, a Granollers i la Casa Sofia Cuadros de Fournier, a Barcelona.

1906

Arquitecte municipal de l'Ametlla i la Garriga. Projecta l'Eixample de l'Ametlla. Estableix l'estudi a Barcelona. Es casa amb Esperança Linares.

1907

Arquitecte municipal de Granollers.

1908

Reforma de Can Xammar de Dalt, a l'Ametlla, i de Can Gallart, al Figaró.

1909

Arquitecte municipal

de Caldes de Montbui. Reforma de la Vil·la Heliu, a Barcelona.

1910

Dissenya Torre Iris, la Bombonera i la Casa Barbey, a l'illa Raspall de la Garriga.

1913

Mor la seva mare. Projecta el teatre de varietats El Molino, a Barcelona.

1914

Mor la seva esposa. Disseny l'interior de la plaça Monumental de Barcelona.

1915

Vil·la Pepita i Rosita, al Figaró.

1917

Casa Viader, a Cardedeu.

1918

Projecta el cementiri de Cardedeu.

1922

Es casa amb Susanna Causadies. Reforma de la Font del Lleó, a Caldes de Montbui.

1924

Arquitecte municipal de Montmeló.

1925

Projecta la Granja Viader, a Cardedeu.

1926

Obre estudi a la Fonda Europa de Granollers. Reforma l'antic hospital de Granollers, actual Sala Tarafa.

1934

Pateix un ictus o vessament cerebral.

1937

Mor a la Garriga als 60 anys sense deixar descendència i és enterrat al cementiri de la Doma, a la Garriga.

El gran creador modernista de la comarca

Artista prolífic, autor de més de 700 projectes en tres decennis d'activitat i arquitecte municipal en diversos ajuntaments del Vallès Oriental, Raspall és el responsable de bona part del patrimoni modernista de la comarca, al qual va dedicar gairebé tota la seva carrera. Fill de Barcelona, on va projectar edificis tan populars com el teatre El Molino o l'estructura interior de la plaça de toros Monumental, Raspall va tenir poca relació amb el món artístic de la capital i va anar tancant-se dins del seu cercle d'amics de la Fonda Europa de Granollers i del Balneari Blancafort de la Garriga. A l'ambient del Vallès Oriental, terra de la seva mare, s'hi sentia més còmode, en harmonia amb el paisatge, la gastronomia i la gent del país, que comprenia el seu caràcter obert, senzill, simpàtic i optimista. Mentrestant, els clients, homes rics de Barcelona i de la comarca, li valoraven la capacitat d'aportar un toc distintiu a tots els projectes i d'interpretar un Modernisme molt del gust de la burgesia, sensible i valent en l'àmbit estètic i extremament curós amb els detalls, els materials i la tria dels colors.

Tres èpoques tenyides de Modernisme

Raspall pertany a la segona generació d'arquitectes modernistes, responsables que la influència de l'estil no decaigués fins al 1930. Quan va acabar la carrera, l'any 1904, la major part dels edificis més significatius del moviment ja estaven projectats o construïts. Malgrat això, Raspall va abraçar els principis del Modernisme amb entusiasme i mai no va abandonar-los completament. Així, tot i que els experts distingeixen tres èpoques en la seva obra, tots els seus projectes estan tenyits del Modernisme inicial. La primera etapa –plenament modernista– es desenvolupa entre 1903 i 1915 i destaca per l'ús de mosaics i trencadís de ceràmica, ferro forjat amb *coup de fouet* i relleus sobre l'estuc de la façana. La segona etapa s'inicia després de la Gran Guerra i es caracteritza per la introducció d'elements noucentistes –com la geometrització dels esgrafiats i dels treballs de forja– i la utilització de decoracions d'inspiració barroca. A la tercera i última etapa, a partir de 1928, Raspall suma a aquest substrat el gust per les línies dures i els volums sòlids procedents de l'art déco, l'estil hereu de les avantguardes.

Més enllà de l'evolució estilística que va experimentar, l'obra de Manuel Joaquim Raspall presenta una sèrie de trets personals que romanen invariables al llarg de tres llargs decennis d'activitat. L'arquitecte va envoltar-se d'artesans hàbils i experimentats que li van permetre introduir ornamentacions de gran qualitat a les façanes, vehicle a través del qual els promotors feien ostentació de la seva riquesa. Raspall solia recolzar els edificis sobre amplis sòcols de paredat capsserrat i, tot i que també va utilitzar l'obra vista, solia estucar

els murs amb colors pastel –ocres, blaus i verds–, producte de la seva afició per l'aquarel·la. Altres elements característics de l'estil de l'arquitecte barceloní són els capcers amb formes sinuoses o mixtilínies, els medallons circulars amb cintes verticals, els estucats i esgrafiats amb motius vegetals, les sanefes de rajoles de ceràmica amb combinacions d'escac, els vitralls emplomats i les baranes i reixes de ferro forjat, així com l'ús de maons per emfatitzar els marcs de les obertures sobre el fons mural de pedra o d'estuc.

Tot i l'evolució del seu estil, Raspall mai no va abandonar completament els principis del Modernisme.

Cardedeu

El sector de la depressió prelitoral situat al peu del Montseny és una corrua de ciutats i viles que van néixer sota l'Imperi Romà i durant l'Edat Mitjana al llarg de la Via Augusta, el camí que connectava tota la Mediterrània ibèrica. Una d'aquestes viles és Cardedeu, que va créixer a partir del segle x al voltant de l'església de Santa Maria i va experimentar la transformació més profunda a partir de la segona meitat del segle XIX, arran de la construcció de la línia de tren, el 1860, i de la carretera comarcal, cinc anys després. Aquestes vies de comunicació van acostar Cardedeu a Barcelona, circumstància que, combinada amb la bellesa del paratge i els aires saludables del Montseny, va convertir la vila en una de les destinacions d'estiueig predilectes dels burgesos barcelonins dels tombants de segle. Cases com la Quinta Borrell, edificada al barri de la Creu al 1883 per la filla d'un alcalde de Barcelona, van ser pioneres en el concepte de torre amb jardí, començant una revolució urbanística i demogràfica que va canviar per sempre la fesomia de Cardedeu. Tot i que també hi destaquen obres com la Torre Montserrat, d'Eduard Maria Balcells, el màxim responsable d'aquesta transformació va ser Manuel Joaquim Raspall, nomenat arquitecte municipal de la vila només dos mesos després d'obtenir el títol i autor de bona part de les cases modernistes del municipi, entre les quals la Casa Viader, l'Alqueria Cloèlia, la Casa Golferichs i la Casa Arquer.

Cardedeu

2h

Superfície: 12.89 Km2
Població: 18.300 hab (2017)
Altitud: 195 m
www.cardedeu.cat

Com arribar-hi amb cotxe
Per l'AP7 - Sortida 12 Cardedeu.
Per la carretera comarcal C-251.

Com arribar-hi amb autobús
De Barcelona (Fabra i Puig) a Vilamajor.
De Granollers a Santa Fe del Montseny.
Bus nocturn N-73 de Barcelona (Ronda de Sant Pere) a Sant Celoni.

Com arribar-hi amb tren
Parada a la línia 2 de Rodalies - Barcelona, de Sant Vicenç de Calders a Maçanet - Massanes.

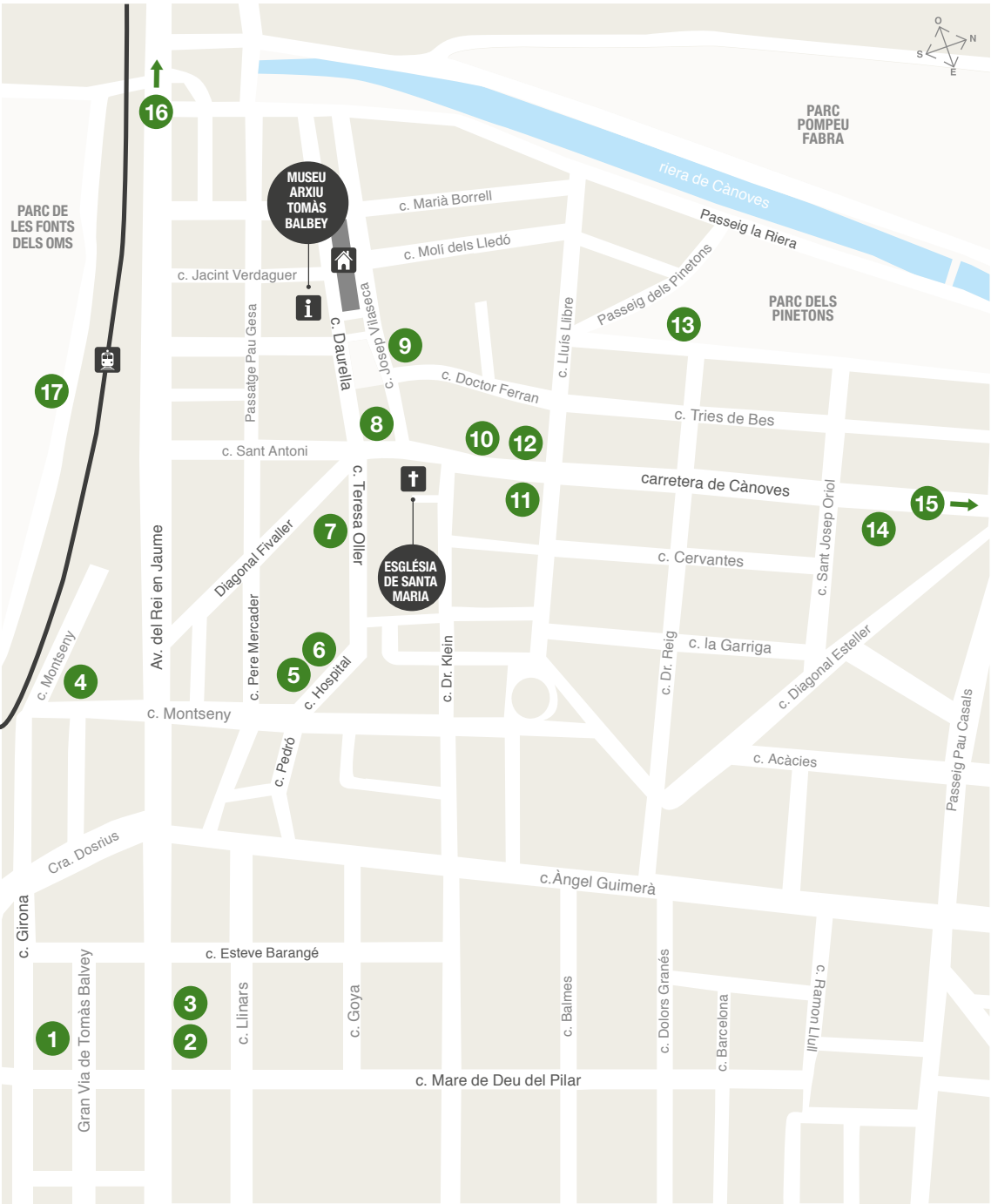

Festes, fires i esdeveniments
· Aplec de Sant Hilari, al gener
· Els Tres Tombs, el cap de setmana pròxim a la festivitat de Sant Antoni Abat, el 17 de gener
· Fira de Sant Isidre, al maig
· Fira de la Música de Cardedeu, al juny
· Festa Major (15 d'agost)
· Escenes d'Estiueig, primer cap de setmana d'octubre
· Cardoterror, festival de cinema fantàstic i de terror, al novembre
· Fira de Nadal i del Torró Artesà, al desembre

Més informació
Ajuntament de Cardedeu
Pl. de Sant Joan, 1
T. 938 444 004
www.cardedeu.cat
Museu Arxiu Tomàs Balvey
Dr. Daurella, 1
T. 938 713 070
www.museudecardedeu.cat

La transformació de Cardedeu va arribar a finals del XIX amb la construcció de la línia de tren (1860) i de la carretera comarcal (1865)

1. Alqueria Cloelia
Gran Via de Tomàs Balvey, 40	5. Casa Golferichs
Hospital, 26	10. Casa Clavell
Pl. de l'Església, 9	15. Can Cuyàs
Carretera de Cànoves, km 1,72 (a 400 m)
2. Cases Josep Pericas i Rosselló
Avinguda del Rei en Jaume, 217	6. Casa Masó
Hospital, 22	11. Casa Borràs
Carretera de Cànoves, 22	16. Cementiri Municipal
Passeig del Cementiri, s/n
3. Torre Montserrat
Avinguda del Rei en Jaume, 193	7. Casa Viader
c. de Teresa Oller, 10-14	12. Casa Balvey
Carretera de Cànoves, 9	17. Granja Viader
Riera de Vallfornés, s/n
4. Cal Peó
Montseny, 5 i 7	8. Casa Arquer
Pl. de l'Església, 1-2	13. Els Pinetons
Parc del Pinetons	
	9. Can Llibre
Pl. de Sant Joan, 10	14. Casa Ricós
Carretera de Cànoves, 82	

- Cases modernistes
- † Església
- 🚉 Estació de tren
- 🏛 Ajuntament

Alqueria Cloèlia

1904

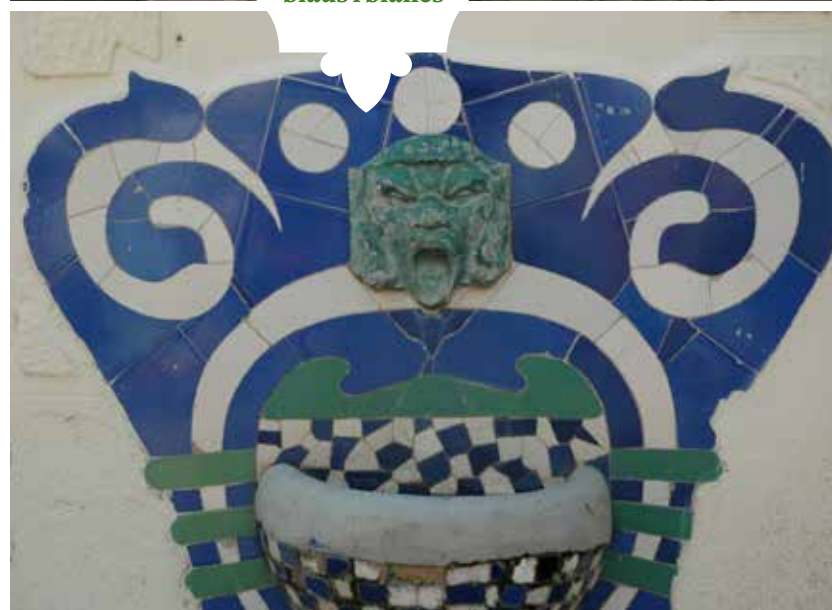
Arquitecte: Manuel Joaquim Raspall
Promotora: Mercè Espinach
Ús original: Habitatge unifamiliar
Ús actual: Habitatge unifamiliar

Estiuejant de Cardedeu des del 1891, la patrícia barcelonina Mercè Espinach va ser la promotora de l'anomenada Torre Espinach, actual Casal de la Gent Gran. Els primers anys del segle xx va planejar un present per al seu marit, Francesc Granés: una nova casa d'estiueig al sud de la carretera de Caldes a Sant Celoni, actual avinguda del Rei En Jaume, en una zona que s'acabava d'urbanitzar. L'edificació tenia un jardí amb pou, diverses fonts i un hort, fet que va inspirar la promotora per batejar la finca com una *alqueria*, el nom que reben les explotacions agràries de regadiu, especialment al País Valencià. 'Cloèlia', una heroïna de l'antiga Roma que va donar nom a un asteroide descobert poc després de la construcció de la casa, completava la denominació de la propietat. L'estructura de la casa reposa sobre un petit sòcol de pedra, amb una planta aïllada amb forma de 'L' i un alçat amb baixos i primer pis. Del volum constructiu en sobresurt la torre quadrada que s'aixeca a la cantonada, coronada per una coberta a quatre vessants que es recolza sobre cartel·les de fusta. Com era costum a les cases d'estiueig, la torre albergava el dipòsit d'aigua per als serveis sanitaris de l'habitatge. De la decoració exterior en sobresurten els esgrafiats i les filades de rajoles de tonalitats blaves, mentre que de l'interior en destaquen la llar de foc, la barana de l'escala, el parquet amb incrustacions de marqueteria i els vitralls damunt les portes.

La part de la façana corresponent a la planta baixa està estucada amb un fals carreuat de pedra desbastada.

Les tres fonts
amb què compta la
finca estan decorades
amb trencadís de
ceràmica, amb
predomini dels tons
blaus i blancs

Cases Josep Pericas i Rosselló

1916

Arquitecte: Manuel Joaquim Raspall
Promotor: Josep Pericas i Rosselló
Ús original: Habitatge unifamiliar
Ús actual: Habitatge unifamiliar

Aquestes dues cases entre mitgeres projectades i construïdes per Manuel J. Raspall el 1916 són un bon exemple dels habitatges que es feien per als vilatans de l'època. De planta rectangular, els habitatges constaven de baixos, pis i golfes, amb jardí al costat de llevant i coberta de teula àrab a dues vessants, que queda oculta darrera d'un acroteri de perfil trencat. Recolzada sobre un sòcol de pedra capserrada, la façana està composta segons quatre eixos verticals –dos dels quals amb balcó–, amb obertures rectangulars adornades amb relleus de formes geomètriques rectes i corbes molt sobries, amb els medallons característics de l'estil de Raspall a la planta baixa.

Les cases de Josep Pericas s'inscriuen en un tram de l'avinguda del rei En Jaume dominat pels habitatges entre mitgeres.

Torre Montserrat

1911-1912

Arquitecte: Eduard Maria Balcells i Buigas

Promotora: Àngela Gual i Canudas

Ús original: Habitatge unifamiliar

Ús actual: Habitatge unifamiliar

L'arquitecte modernista i noucentista barceloní Eduard Maria Balcells era coetani i cosí segon de Manuel Joaquim Raspall. De la mateixa manera que aquest últim va obtenir el càrrec d'arquitecte municipal de Cardedeu tan bon punt va acabar la carrera, Balcells –company seu de promoció– va fer el mateix a Cerdanyola del Vallès, on hi ha algunes de les seves millors obres. Tot i les diferents zones d'influència –Raspall solia treballar als municipis del Vallès Oriental i Balcells ho feia més aviat al Vallès Occidental, les relacions entre els cosins eren fluïdes, fins al punt que hi ha la teoria que sovint s'intercanviaven la firma de projectes.

A Cardedeu, però, l'única obra de Balcells, representant del corrent simbolista més pròxim a Antoni Gaudí, és la Torre Montserrat, també coneguda com Torre Gual pel cognom de la seva promotora, la barcelonina Àngela Gual i Canudas. Ubicada a la vorera nord de l'avinguda del rei En Jaume –tram urbà de la carretera de Caldes a Sant Celoni–, la Torre Montserrat és l'edifici de la vila que respon de manera més contundent als trets més característics del modernisme, amb la combinació de materials i d'estils històrics molt diversos en l'estructura i la decoració de la casa, i la voluntat d'assolir un conjunt artístic homogeni que no només afecti a l'arquitectura, sinó també al disseny de l'ornamentació i del mobiliari.

Situada al centre d'una parcel·la allargada, la Torre Montserrat és una casa aïllada, envoltada de jardí, amb una planta quadrada lleugerament alterada pel porxo de l'entrada, que sobresurt d'un angle de la façana principal i sosté una àmplia terrassa situada al primer pis. L'alçat consta de planta baixa, pis i

la torre-mirador, mancada de murs i dotada d'una escala independent. Com era costum a les cases burgeses d'estiueig, les estances de la planta baixa estaven dedicades a les activitats més públiques, amb sala d'estar-menjador i despatx, i les del primer pis eren els dormitoris.

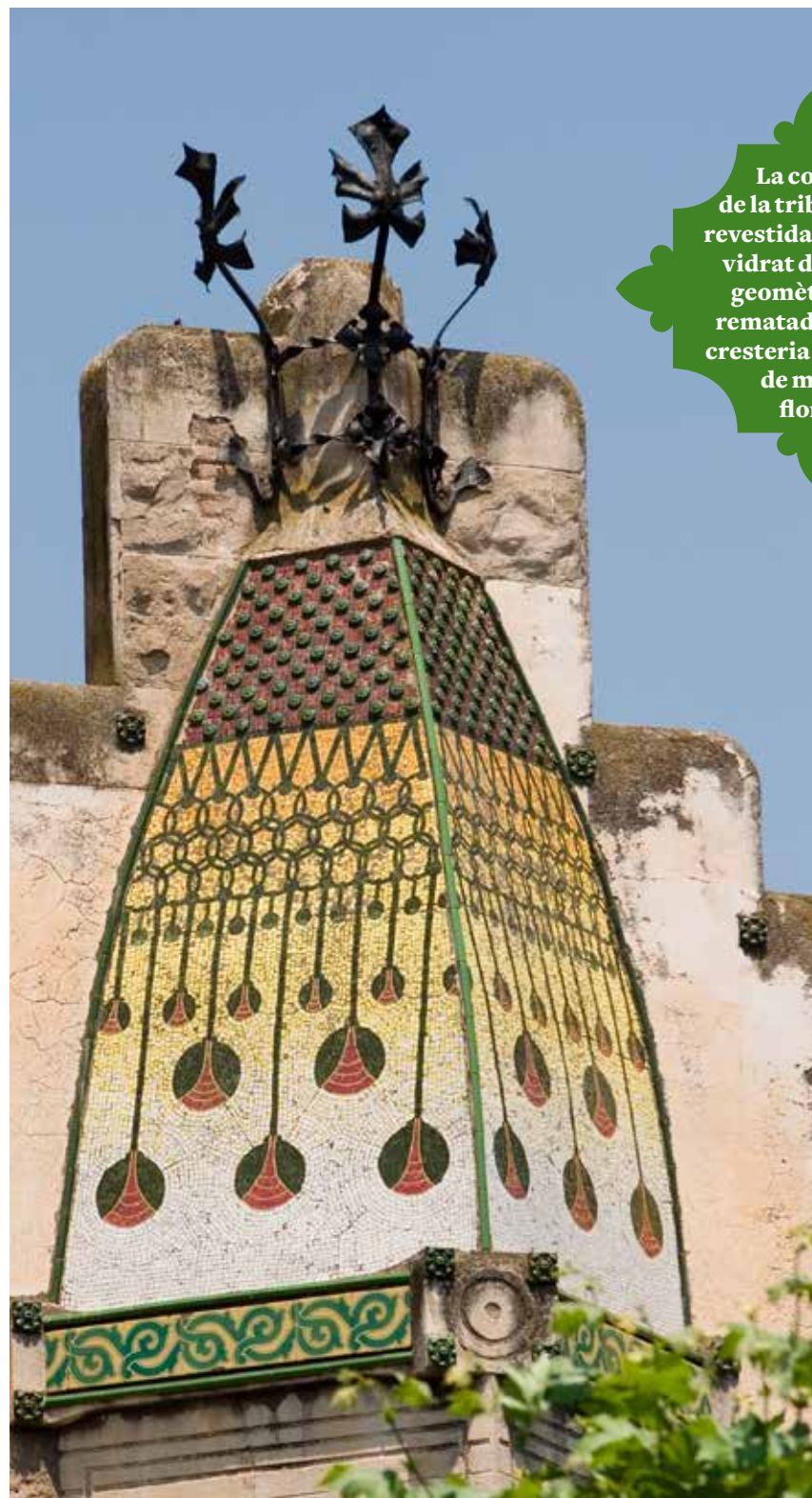
La coberta de la casa és complexa, amb dos trams perpendiculars, tots dos molt pronunciats, a dues vessants, fets de teula àrab vidrada i separats per la torre. Les façanes, revestides d'estuc excepte als angles –que són carreuats–, inclouen elements i obertures que emfatitzen la verticalitat del conjunt. Les finestres mostren arcs molt diversos, producte de la filiació genuïnament modernista de Balcells.

Els coronaments de les façanes i de la torre són esglaonats, amb ornamentacions de ceràmica vidrada de motius vegetals.

La tribuna de planta triangular del primer pis és l'element més destacat de la façana principal de la casa

La coberta de la tribuna està revestida de mosaic vidrat de formes geomètriques i rematada per una cresteria metàl·lica de motius florals

L'ús del ferro forjat en els elements exteriors de la casa és un altre dels trets característics de la Torre Montserrat. D'aquest material, destaquen les reixes de la porta i de la tanca perimetral de la finca, els coronaments de la torre i la tribuna i les ornamentacions de la corriola del pou, situat al sector nord del jardí. La ceràmica vidrada en relleu també és molt present a l'exterior.

Cal Peó

1909

Arquitecte: Manuel Joaquim Raspall
Promotor: Salvador Clavell i Morató
Ús original: Magatzem de gra
Ús actual: Fàbrica de cervesa artesana

Salvador Clavell i Morató, comerciant de Cardedeu, va encarregar a Manuel Joaquim Raspall la construcció d'un magatzem per al seu negoci de gra, farines i pinsos, així com la casa annexa. Situat prop de l'estació, al sector sud de l'avinguda del rei En Jaume, aquest magatzem és un dels escassos exemples d'arquitectura industrial a Cardedeu. De l'exterior en destaquen els finestrals –coronats per arcs rebaixats i amb els ampits a diferents alçades– i el senzill capcer de formes sinuoses, mentre que l'espai interior és una àmplia nau coberta amb encavallades de fusta.

Els relleus de la façana remarquen els angles i les formes corbes dels finestrals i el capcer. Entre les finestres, Raspall hi va projectar discretes ornamentacions ceràmiques.

Casa Golferichs

1908

Arquitecte: Manuel Joaquim Raspall
Promotor: Carme Golferichs i Losada
Ús original: Habitatge unifamiliar
Ús actual: Habitatge unifamiliar

El nucli antic de Cardedeu també es va veure afectat per la febre de l'estiueig que va revolucionar la vila a finals del segle XIX i principis del XX. El 1908, la barcelonina Carme Golferichs, germana de l'enginyer, comerciant de fusta exòtica i conegut promotor artístic Macari Golferichs, va encarregar a Raspall la reforma d'un habitatge entre mitgeres amb pati lateral situat al carrer de l'Hospital, la via que enllaçava amb el carrer Major i constituïa l'eix principal de Cardedeu fins al segle XIX. L'activitat promotora de la família Golferichs va ser febril en aquesta època: al 1916, Carme Golferichs va encarregar a Raspall la construcció de la Casa Masó, d'aquesta mateixa ruta; el 1904, la mateixa promotora ja havia encomanat a l'arquitecte la reforma d'una casa, avui desapareguda, a la vila barcelonina de Gràcia, i el seu germà Macari va ser l'impulsor, al 1901, de la coneguda Casa Golferichs de la Gran Via de Barcelona, obra de Joan Rubió i Bellver, deixeble d'Antoni Gaudí. A la Casa Golferichs de Cardedeu, de planta baixa, dos pisos i golfes, Raspall va projectar una reforma que va afectar sobretot la façana i la decoració interior. Del llenç exterior destaquen els marcs de les finestres del pis de dalt, que formen nínxols amb combinacions de línies rectes i corbes, i el treball de ferro forjat de la barana del balcó del primer pis i de les reixes dels baixos. De l'interior en sobresurten els vitralls d'algunes portes i finestres, així com els paviments hidràulics de la planta baixa i els pisos.

A la Casa Golferichs, la sobrietat de la façana amaga uns espais interiors riquíssimament decorats, amb mosaics i vitralls en què predominen els motius vegetals.

La combinació de materials i colors diversos i genuïnament modernistes caracteritza la decoració interior

Casa Masó

1916

Arquitecte: Manuel Joaquim Raspall
Promotora: Carme Golferichs i Losada
Ús original: Habitatge unifamiliar
Ús actual: Habitatge unifamiliar

L'estiuejant barcelonina Carme Golferichs, vídua Masó, va encarregar a l'arquitecte Raspall la reforma i ampliació d'aquesta casa al nucli antic de la vila –el carrer de l'Hospital era al segle XIX la via principal de Cardedeu– per convertir-la en residència d'estiueig del seu fill Gonçal Masó. L'edifici, amb mitgera a ponent i exempt a llevant, consta de dos cossos, units per un sòcol de paredat capserrat. El cos de ponent té planta baixa, pis i golfes –que respiren a través de dos ulls de bou elíptics–, mentre que el cos de llevant consta de baixos i d'una coberta plana amb una barana decorada amb una sanefa de ceràmica blava.

El cos de llevant, amb l'entrada principal de la casa i la coberta amb el pati. La decoració de la façana és molt sobria.

Casa Viader

1917-1922

Arquitecte: Manuel Joaquim Raspall
Promotor: Marc Viader i Bas
Ús original: Habitatge unifamiliar
Ús actual: Habitatge unifamiliar i locals de lloguer

Marc Viader i Bas (1879-1954) era un jove nascut a Can Marc –una modesta masia de Cardedeu– que el 1895 va marxar a Barcelona per treballar a una granja del carrer de Xuclà. El 1910 va adquirir el negoci –avui un dels més tradicionals de la ciutat–, el 1925 va fundar l'empresa Letona per centralitzar el tractament i la distribució de la llet que comercialitzava i el 1931 va patentar el Cacaolat, el batut de xocolata encara avui hegemònic a Catalunya.

A Cardedeu, Viader hi va edificar una granja –que va ser un referent d'higiene i eficàcia a tot l'Estat– i una torre d'estiueig, la Casa Viader, a partir de la reforma de tres cases construïdes al segle XVII i situades al nucli antic de la vila. Amb entrada directa a l'habitatge pel centric carrer de Teresa Oller i accés pel jardí a través de la plaça de Marc Viader, l'edifici té una configuració molt diversa, producte de l'addició de volums preexistents. El cos de ponent, el que assoleix més altura, consta de planta baixa, dos pisos i golfes, i està coronat per una torre d'aigües que presideix la perspectiva des del jardí, reforçada per les dues línies de plataners i xiprers que delimiten l'accés dels cotxes. L'entrada oposada, més classicista, manté poca relació estètica amb la del jardí, tot i que té en comú l'ús d'esgrafiats típicament noucentistes a les façanes. Aprofitant l'existència d'un antic pati, aquest accés trenca la línia de cases entre mitgeres amb un entrant que genera un interessant joc de volums, rematats per una barana de pedra que dona continuïtat al conjunt. Tant aquí com a l'accés pel jardí, Raspall va dissenyar interessants tanques de ferro forjat i escuts en relleu amb el nom de la casa.

La torre d'aigües de la Casa Viader sobresurt del cos de construcció i marca l'eix de la façana principal i del jardí

A la façana del carrer de Teresa Oller, Raspall genera un joc de volums que contrasta amb les cases entre mitgeres

La monumentalitat exterior de la Casa Viader es reflecteix a l'interior amb una decoració suntuosa, amb predomini dels vitralls emplomats, els objectes de ceràmica i els mosaics hidràulics. Per l'època i la durada de les obres, entre 1917 i 1922, l'ornamentació suggereix la transició de Raspall d'una estètica purament modernista a un estil més pròxim al Noucentisme.

Casa Arquer

1908

Arquitecte: Manuel Joaquim Raspall
Promotora: Francesca Arquer i Morató
Ús original: Habitatge unifamiliar
Ús actual: Habitatges de lloguer i local comercial

El despreci pel Modernisme durant gran part del segle xx va fer que desapareguessin moltes obres d'aquella època i d'altres patissin modificacions que en traïen l'esperit. Aquest és el cas de la Casa Arquer, un edifici cantoner situat al nucli antic de la vila, davant de l'església parroquial. De planta baixa i dos pisos, va ser reformat per Raspall per convertir-lo en residència d'estiueig de Francesca Arquer, i destaca pels capcers de formes sinuoses –un d'ells amb esgrafiats de l'any 1926 amb la inscripció 'F. A. 1926'– i pel balcó corregut amb cornisa de trencadís. Als anys 70, una nova reforma va fer desaparèixer els baixos originals, que es caracteritzaven per les finestres amb forma d'arc rampant. Una restauració posterior va intentar recuperar l'obra de Raspall i així és com es veu avui en dia.

Detall del capcer de la façana principal, amb l'esgrafiament amb les inicials de la promotora damunt de la motllura de ceràmica.

Can Llibre

1912

Arquitecte: Josep Masdéu i Puigdemasa
Promotor: Lluís Llibre i Blanch
Ús original: Masia i habitatge unifamiliar
Ús actual: Oficines municipals

El 1912, el mestre d'obres barceloní Josep Masdéu (1851-1930) va rebre l'encàrrec del pastisser Lluís Llibre i Blanch, fill d'una nissaga de teixidors i paraires de Cardedeu afincat a Barcelona, de reformar l'antiga masia familiar per condicionar-la com a residència d'estiueig. De fet, el mas, construït el 1644 –tal com resa la llinda que encara es pot veure a la façana principal–, ja era la casa de vacances de la família abans de la restauració, però Masdéu li va donar l'aspecte opulent que tots els patricis de l'època volien per a les seves propietats, amb capcers de perfils sinuosos que coronen les tres façanes i una galeria d'arcs de mig punt que dona personalitat pròpia al pis superior. Les tribunes que trenquen la simetria de dues de les façanes s'hi van afegir als anys trenta.

De planta baixa i dos pisos, el mas té tres façanes. L'interior va quedar totalment modificat arran de la reforma de 1982.

Casa Clavell

1908

Arquitecte: Manuel Joaquim Raspall
Promotor: Salvador Clavell i Serra
Ús original: Habitatge unifamiliar
Ús actual: Habitatge i granja-bar

Situada al nucli antic de Cardedeu, aquesta casa entre mitgeres va ser reformada per Manuel Joaquim Raspall amb l'objectiu de convertir-la en la residència d'estiueig de la família de Salvador Clavell i Serra. Tots i que va patir modificacions importants els anys 1933 i 1980, l'edifici conserva alguns trets distintius de l'arquitectura de Raspall, com les finestres d'arc concau trencat, el balcó corregut recolzat sobre mènsules i, sobretot, el capcer esglaonat. El jardí interior de la casa està format per diferents nivells de terrasses.

El capcer combina diferents materials: l'arrebossat, el maó vist, la teula plana de ceràmica i el ferro forjat de les baranes.

Casa Borràs

1932

Arquitecte: Manuel Joaquim Raspall
Promotor: Amadeu Borràs i Font
Ús original: Habitatge unifamiliar
Ús actual: Habitatge unifamiliar

L'any 1932, l'industrial de Sabadell Amadeu Borràs –propietari d'una fàbrica de punt al mateix Cardedeu– va donar a Manuel Joaquim Raspall l'oportunitat de fer una de les seves últimes intervencions a la vila a la qual havia començat a treballar 28 anys abans. A l'exemple del sector nord que ell mateix havia projectat, l'arquitecte hi va concebre una casa aïllada cantonera de poca alçada (planta baixa i golfes), amb l'única excepció de la torre central de planta poligonal, que recorda els cimboris de les esglésies. La decoració de les façanes mostra l'orientació noucentista que havia adoptat la carrera de Raspall en aquella època. Al jardí s'hi conserva una interessant glorieta de ferro.

Coronades per arcs mixtilinis, les finestres i portes de la façana marquen la divisió entre la planta baixa i les golfes de l'edifici.

Casa Balvey

1915

Arquitecte: Manuel Joaquim Raspall

Promotor: Joan Balvey i Bas

Ús original: Habitatge unifamiliar

Ús actual: Habitatge unifamiliar

Dins de les seves atribucions com a arquitecte municipal, Manuel Joaquim Raspall va projectar l'eixample del sector nord de la vila, amb la intenció de convertir-lo en una zona residencial d'estiueig amb la tipologia d'urbanització coneguda com a *ciutat-jardí*, importada d'Anglaterra pocs anys abans. Encarregada per l'hereu d'un important llinatge de farmacèutics que es remunta al segle XVII, la Casa Balvey va ser una de les primeres edificacions projectades en aquest sector i forma un interessant conjunt amb l'edifici de l'altra banda de la carretera de Cànoves, la Casa Borràs, tot i que hi ha 17 anys de diferència entre un projecte i l'altre.

De planta rectangular, amb pati ajardinat al migdia i a ponent, la Casa Balvey només compta –com la

seva veïna– amb planta baixa i golfes, fet que limita la monumentalitat de les façanes, de composició simètrica, recolzades sobre un sòcol de paredat capsserrat i amb finestres de llinda plana damunt les quals hi ha els principals motius decoratius externs de la casa: els timpans o frontons amb relleus de motius vegetals. Una senzilla motllura escacada de rajoles verdes i grogues reforça l'horitzontalitat del conjunt i completa la mesurada ornamentació de la casa, juntament amb les estilitzades baranes de ferro forjat de la coberta.

Raspall
va projectar la
urbanització
d'aquest sector amb
cases de tipologia
'ciutat-jardí', un
mètode importat
d'Anglaterra

Les façanes que donen al carrer difereixen en l'amplada i la resolució del coronament: amb capcer la lateral i barana la principal.

Els Pinetons

1920-1931

Urbanista: Manuel Joaquim Raspall

Promotor: Ajuntament de Cardedeu

Ús original: Parc municipal

Ús actual: Parc municipal

Els Pinetons és una petita pineda que s'estén a la riba oriental de la riera de Cànoves, a l'oest de Cardedeu. Tot i que ja apareix als plànols de la vila traçats al segle XVIII, l'ajuntament no va decidir intervenir-hi fins ben entrat el segle XX: al 1920 va encarregar a Manuel Joaquim Raspall el projecte d'urbanització per integrar la pineda a l'eixample de la zona i el 1930 va adquirir els terrenys per convertir-los en parc municipal. L'arquitecte va respectar plenament la configuració natural del parc i l'any següent va fer-hi construir una font pública al mig que s'adigués a l'entorn, amb una base de pedra rústica coronada per una estructura de ferro forjat per a la il·luminació.

El Parc dels Pinetons, contigu a la riera de Cànoves, amb la font dissenyada per Raspall en primer pla.

Casa Ricós

1921 i 1928

Arquitectes: Ramon Puig i Gairalt (projecte 1921) i Manuel Joaquim Raspall (reforma 1928)

Promotor: Amadeu Ricós i Roig

Ús original: Habitatge unifamiliar

Ús actual: Habitatge unifamiliar

Al nord de Cardedeu, urbanitzat segons un projecte de Manuel Joaquim Raspall datat al 1930 i caracteritzat pel predomini de cases entre mitgeres, l'arquitecte déco i racionalista Ramon Puig i Gairalt (L'Hospitalet de Llobregat, 1886-1937) va projectar-hi el 1921 una casa d'estiueig d'una sola planta, amb forma de creu. Uns anys després, probablement al 1928, el promotor va encarregar a Raspall una reforma per afegir-hi dos pisos més, coronats per una torre quadrada.

De caràcter marcadament noucentista, el tret decoratiu exterior més destacat és el revestiment dels frontons que coronen les finestres, fet de trencadís de granit.

Tanca de ferro forjat de la finca d'estiueig d'Amadeu Ricós.

Can Cuyàs

1910

Arquitecte: Manuel Joaquim Raspall

Promotor: Joan Niella

Ús original: Masia, explotació agropecuària

Ús actual: Explotació agrària i habitatge unifamiliar

L'industrial Joan Niella va ser un emprenedor que va tornar molt enriquit de Guinea gràcies a l'explotació i el comerç de cacau. En arribar va adquirir la casa de pagès de Can Cuyàs, datada al 1853 i situada als afores de Cardedeu, cap al nord. Aprofitant la disponibilitat de terreny, Niella va respectar les edificacions preexistents i va afegir-n'hi una de nova planta a ponent –projecte de Manuel Joaquim Raspall– amb la finalitat de convertir-la en la residència d'estiueig de la família. Les obres es van allargar molt més del previst, fet que va disparar el pressupost. L'edifici modernista és aïllat de les construccions més antigues. Té planta rectangular i consta de

baixos, pis i golfes, amb una coberta de teula àrab feta de peces vidrades verdes i grogues que genera un pronunciat voladís sostingut per poderoses cartel·les. De la façana de llevant en sobresurt una torre de planta rectangular amb una coberta a dos vessants que fa uns dibuixos semblants a la teulada de la casa. La torre, fita visual clàssica des de la carretera de Canoves, està coronada per un capcer sobre el qual es recolza una esvelta estructura de ferro forjat rematada per un parallamps. L'interior, accessible a través del pati interior que es genera entre la torre i la casa de pagès primitiva, conserva l'escala d'accés als pisos, la distribució i els mosaics hidràulics originals.

Façana de migdia de l'edifici modernista del conjunt. Pel darrera de la teulada hi apareix la torre-mirador. A baix, detall de la decoració que emmarca les obertures.

Cementiri municipal

1918-1921

Arquitecte: Manuel Joaquim Raspall

Escultor: Enric Clarasó i Daudí (panteó de la família Viader)

Promotor: Ajuntament de Cardedeu

Ús: Arquitectura funerària

El creixement sobtat de Cardedeu arran del fenomen de l'estiueig va ser una de les causes de la ràpida saturació del cementiri inaugurat el 1868 a la plaça de Joan Alsina. El 1919 l'Ajuntament va encarregar a Raspall el projecte d'un nou cementiri a la zona del Marital, a l'oest de la població. Tot i l'ampliació de 1980, feta amb el llenguatge utilitzat per Raspall, el cementiri es considera un conjunt funerari gairebé únic a Catalunya per la seva unitat formal, producte de la ràpida construcció i de la subordinació de les obres posteriors al pla original de l'arquitecte barceloní.

El recinte s'ordena segons un eix de simetria a partir del portal d'accés, format per dues pilastres de pedra granítica unides per un arc escarser amb una creu a la clau. A cada pilastra hi ha un medalló amb la senyera i l'escut de Cardedeu. Prop del portal, al costat nord, hi ha un pou i una pèrgola de planta circular amb vistes al Montseny. Als diversos nivells, units per trams d'escalles, s'hi succeeixen els panteons i els mòduls de nínxols. Entre els mausoleus més valuosos hi ha el de la família Viader, dominat pel grup escultòric de sant Marc Evangelista, tallat per l'escultor modernista Enric Clarasó (1857-1941), amic de Santiago Rusiñol i Ramon Casas. També destaquen el disseny del mateix Raspall per al panteó de la família Arquer-Morató –que va servir de model per a treballs posteriors– i l'obra de l'escultor Francesc Ventura per al panteó de la família Llibre.

Panteó de la família Viader, amb la imatge de Marc Evangelista i el lleó que el simbolitza.

El cementiri de Cardedeu és un conjunt funerari únic a Catalunya per la seva unitat formal

Granja Viader

1925

Arquitecte: Manuel Joaquim Raspall

Promotor: Marc Viader i Bas

Ús original: Granja i habitatge unifamiliar

Ús actual: Habitatge unifamiliar

Propietari de la Casa Viader, habitatge d'estiueig al mateix centre de Cardedeu, Marc Viader (1879-1954) va fer fortuna al sector dels làctics en una època en què la llet encara era considerada una beguda per a malalts. Dotat d'una gran iniciativa emprenedora, Viader va fundar Letona el 1925, el mateix any en què inaugurava la granja situada al pla de la Serreta, darrera de l'estació. Model d'higiene i eficàcia, la Granja Viader va ser un referent de producció lletera fins a la reconversió del sector ramader de la dècada dels vuitanta, època en què va quedar abandonada. Arquitectònicament, la granja és un conjunt de construccions aixecades al voltant de l'edifici

principal, destinat a habitatge. Amb planta baixa, pis i golfes, i coberta a dues aigües, la casa reposa sobre un sòcol de paredat, amb façana simètrica de cinc eixos verticals i finestres emmarcades amb filades de maó vist. Els finestrals de l'eix central, més complexos, emfatitzen el portal. A banda i banda de la casa hi ha dos edificis de planta baixa amb coberta de teula àrab a dos vessants, capcer de perfil trencat i finestrals esglaonats i coronats per arcs escarsers, mentre que al costat de llevant s'hi aixequen una sèrie de coberts construïts en diferents moments de funcionament de l'explotació, un dels quals inclou el nom 'Granja Viader' traçat amb ceràmica vidrada.

Portal d'accés a la casa i, a la dreta, pèrgola davant la façana principal del conjunt.

Altres llocs d'interès

■ CASES DE PAGÈS A CARDEDEU

Aquest és un itinerari que permet conèixer les masies més significatives que es conserven al centre de Cardedeu i la seva història, des d'època medieval fins els nostres dies.

• Can Diumer

Av. Eduard Corbella, 1

• Can Batlle-Torrent

Gran Via Tomàs Balvey, 29

• Can Serra

Pl. Cançó Catalana - c. Esteve Barangé - crta. de Dosrius

• Can Llibre

Pl. Sant Joan, 10

www.cardedeu.cat

www.museudecardedeu.cat

■ L'ESGLÉSIA DE SANTA MARIA DE CARDEDEU

Documentada des del segle IX, conserva un mur d'època romànica. L'església actual és dels segles XVI i XVII i en destaca el campanar amb gàrgoles zoomòrfiques i merlets en el coronament. La façana conserva una portalada il·lustrada d'estil barroc de 1780. A l'interior es conserva la pila baptismal del segle XVI. L'església ha estat cremada dues vegades, la primera el 1873, durant la tercera Guerra Carlina, i de nou el juny del 1936, durant la Guerra Civil.

Lluís Llibre 25

T. 938 461 191

Horari

De dilluns a diumenge de 10h a 13h i de 17h a 20.30h (excepte divendres fins les 19h).

www.santamariacardeu.com

■ CAPELLETES DE CARRER

Aquest recorregut transcorre per les places i carrers més centrals del poble i permet conèixer la religiositat popular a través de les capelletes de carrer que encara avui es conserven a Cardedeu.

www.cardedeu.cat

www.museudecardedeu.cat

■ LA FONT DELS OMS

Aquest parc és una balconada de 7.300 metres que ressegueix la riera de Vallforners, procedent de Cànoves. És un espai ric en vegetació i on els ocells també en són part important. Disposa de bancs i taules per reposar i gaudir de la natura i de molts plafons amb informació sobre la fauna i la vegetació de l'indret.

<http://fontdelsoms.cardedeu.cat>

■ EL CASC ANTIC

El municipi de Cardedeu està situat al centre de la depressió del Vallès, a la part baixa de la riera de Cànoves que travessa el terme. La primera notícia històrica del municipi és del segle X en què apareix el nom de "Carotitulo". La parròquia està documentada el 1012 i pertanyia al terme del Castell de Vilamajor. Cardedeu va adquirir un caràcter urbà a partir del 1272 quan Jaume I li va atorgar caràcter de batllia. Punt estratègic en les vies de comunicació entre Barcelona i Girona, aquest fet ha marcat el seu passat històric. Cardedeu va créixer a partir de la construcció a partir del 1860 de la línia de tren i de la carretera comarcal. Un creixement singular amb magnífiques torres modernistes bastides per estiuejants barcelonins que defineixen avui el municipi com a poble residencial.

www.cardedeu.cat

■ LA MASIA I L'ERMITA DE SANT HILARI

El mas de Cal Ros de Sant Hilari és una de les 46 masies del terme. Situada a la serra del mateix nom, segurament és hereva d'un antic assentament romà i documentada durant l'alta Edat Mitjana.

Davant el mas hi ha una gran era circular i l'ermita que li dona nom, a la llinda d'entrada de la qual hi trobem la data de 1795, any de la última reforma.

www.museudecardedeu.cat

www.cardedeu.cat

■ LA SERRETA

És el parc més gran de Cardedeu i suposa un 13% de les arees verdes del municipi. Es va inaugurar l'any 2009.

www.cardedeu.cat

■ EL MUSEU ARXIU TOMÀS BALVEY

El MATBC acull la farmàcia del s. XVIII i la col·lecció del seu creador, Tomàs Balvey i Bas (1865-1954), últim apotecari d'una antiga nissaga documentada a Cardedeu des de 1664. El museu conserva el conjunt de la Farmàcia Balvey, amb el mobiliari original datat el 1780, i més de 200 pots de ceràmica de 1827 a més d'un jardí dedicat a les plantes medicinals. A la última planta s'allotja l'exposició Tomàs Balvey col·leccionista, on s'hi troba una mostra de cada una de les col·leccions que Tomàs Balvey va constituir al llarg de la seva vida.

c. Doctor Daurella, 1

T. 938 713 070

Horari

De dimarts a dissabte, de 10h a 14h i de 16h a 19h

Diumenge i festius, de 10h a 14h

Dilluns tancat

www.museudecardedeu.cat

